

Suomen kestävä kehityksen toimikunnan kokous

Tiistai 22.6.10 klo 15.00-17.00, Pikkuparlamentti, Helsinki

Teema: Vihreällä kasvulla kohti kestävä kehitystä

PÖYTÄKIRJA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, työministeri **Anni Sinnemäki** avasi kokouksen. Hän totesi, että kokouksen fokuksessa on erityisesti ns. vihreän talouden mahdollisuudet lisätä yhteiskunnan vaurautta. Hänen mukaansa vihreässä taloudessa keskitytään yhteyden luomiseen talouskasvun ja kestävä kehityksen välille siten, että ympäristö- ja hyvinvointikysymykset otetaan paremmin huomioon myös talouspolitiikan suunnittelussa.

Viimeaikainen rahoitus- ja talouskriisi sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet ovat johtaneet siihen, että talouskasvua ensisijaisena poliittisena tavoitteena on alettu tarkastella uudessa valossa: miten talouden kehitys saataisiin kestävämmälle uralle. Keskustelu on siirtynyt talouden määrällisen kasvun tavoittelusta talouden laadulliseen kehitykseen. Sinnemäki totesi, että tutkijapiireissä ja kansalaisjärjestöissä on käynnistynyt keskustelu myös ns. degrowth:sta, talouden laskusta, joka tuo kokonaan uuden näkökulman talouteen ja kasvupakkoon.

Sinnemäki viittasi pöydälle jaettuun esitykseen toimikunnan kokouksen johtopäätökseksi, johon on määrä palata kokouksen päätteeksi. Hän nosti esille myös taloudellisen vaurauden mittaamisen ja kertoi, että eri tahoilla tehdään työtä jotta vakiintuneiden indikaattoreiden, kuten BKT:n, rinnalle saataisiin uusia kokonaisvaltaisempia taloudellisen hyvinvoinnin mittareita. Hän kertoi, että myös Mari Kiviniemen uuden hallituksen kannanotossa tähän asiaan on tartuttu. Täydennetyssä hallitusohjelmassa todetaan, että "hallitus käynnistää valmistelun kansainvälisten suuntaviivojen mukaisesti laajemman kehitysindikaattorin käyttöön ottamiseksi bruttokansantuotteen rinnalle lähi vuosina.". Sinnemäki näki, että tällainen työ sopisi hyvin Suomen kestävä kehityksen toimikunnan työohjelmaan. Hän myös ehdotti, että asia lisättäisiin pöydälle jaettuun kannanottoon.

2. Suomi ja vihreän talouden aloitteet

Kansliapäällikkö **Hannele Pokka** ympäristöministeriöstä totesi puheenvuorossaan, että talouskriisi on lisännyt kiinnostusta ratkaista ympäristöongelmia talouskasvun avulla. Kansainväliset järjestöt, etunenässä OECD, EU ja UNEP ovat laatineet ja laatimassa omia strategioita ja käynnistäneet aloitteita, joissa vihreän talouden näkökulma on noussut keskeisesti esille. Myös YK:n Rio+20 – prosessi on ottanut vihreän talouden yhdeksi pääteemakseen kestävä kehityksen konferenssiinsa joka pidetään vuonna 2012.

Pokan mukaan on tärkeää, että talouskriisin jälkeen ei palata entiseen tapaan luoda talouskasvua ylikuormittamalla luonnon ekosysteemipalveluja. Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö ja monimuotoisuuden suojeleminen edellyttävät talouden rakenteiden muuttamista ja ympäristöhaittojen irtikytkentää luonnonvarojen hyödyntämisestä.

Suomelle vihreä talous tarjoaa erityisen suuria mahdollisuuksia ja haasteita, sillä se on luonnonvarojen suhteen poikkeuksellisen rikas maa. Suomen viimeaikaisista vihreään talouteen liittyvistä ohjelmista Pokka mainitsi kansallisen luonnonvarastrategian vuodelta 2009 (2009), jonka puitteissa valmistellaan biotalous- ja mineraalistrategioita.

Pokka tiivistä Suomen vihreän talouden päähaasteet viiteen kohtaan: 1) Biomassaa tulisi käyttää talouden ja ihmisten tarpeisiin niin, että kestävä kehitys on mahdollista. Ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikan tulisi tukea toisiaan ja tuottaa kestäviä ratkaisuja; 2) Miten kaivostoiminnan lisääntyvä energiantarve tyydytetään, kun samanaikaisesti pitäisi kansantalouden kokonaisenergiankulutuksen kääntää laskuun, jotta ilmastotavoitteet saavutetaan? Ympäristöä säästävistä kaivosteollisuuden menetelmistä ja käytännöistä tulisi tehdä menestyviä vientituotteita; 3) Informaationtekniikan avulla tulisi nostaa luonnonvarojen hyödyntämisen jalostusastetta, hillitä ilmastomuutosta ja luoda uusia ympäristöystävällisiä tuotteita; 4) Yksityisen ja julkisen kulutuksen hiilijalanjälki tulisi kääntää laskuun; 5) ICT-osaamista ja tiedollista infrastruktuuria biologisten ja mineraalisten luonnonvarojen kestävässä hyödyntämisessä ja hoidossa tulisi hyödyntää ja edelleen vahvistaa.

Pokka totesi, että ympäristöministeriössä on käynnistymässä kestävän kulutuksen ja tuotannon KULTU-ohjelman uudistaminen. Siinä on tarkoitus keskittyä julkisen ja yksityisen kulutuksen hiilijalanjäljen pienentämiseen unohtamatta kuitenkaan luonnonvarojen kestävä käyttöä ja materiaalitehokkuutta. Ympäristöministeriölle lisäksi tärkeän haasteen muodostaa se, miten saadaan ympäristöohjaus luomaan edellytyksiä ympäristöinnovaatioille ja uudelle liiketoiminnalle. Tyypillistä ympäristöliiketoiminnan alalle on, ettei se ole yksi kokonaisuus, uusi Nokia, vaan se uudistaa perinteisiä toimialoja sisältäpäin, ja luo niistä tällä tavoin uusia kestävämpiä kokonaisuuksia.

3. Valmistautuminen Rio2012 –konferenssiin: Mitkä ovat vihreän kasvun edellytykset globaalisti

Apulaisosastopäällikkö **Pekka Säilä** ulkoasiainministeriöstä totesi puheenvuorossaan, että vuonna 1992 pidetyn Rion kokouksen jälkeisinä vuosina on saavutettu edistystä taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä, mutta luonnontaloudelliseen kestävyteen ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Tuleva YK:n kestävä kehitys konferenssi vuonna 2012 eli Rio+20 onkin hänen mukaansa suuri mahdollisuus sitouttaa entistä vahvemmin kansainvälinen yhteisö kestävä kehityksen kokonaistavoitteisiin ja sen kolmeen ulottuvuuteen. Vihreä talous on yksi Rio+20 konferenssin erityisteemoista ja se perustuu Säilän mukaan luonnontaloudelliseen kestävyteen. Tavoitteena on matalahiilinen, resurssitehokas ja ympäristöystävällinen talous, jossa talouskasvu ei enää aiheuta ympäristön pilaantumista. Konferenssissa on myös syytä nostaa selkeästi esiin vihreän talouden ja köyhyden vähentämisen yhteys.

Säilä kertoi, että toukokuussa pidetyssä Rio+20-konferenssin ensimmäisessä valmistelukokouksessa kehitysmaat olivat varauksellisia vihreän talouden suhteen. Maat pelkäsivät, että vihreän talouden aloitteet ovat ”uuskolonialismia” ja hyödyttävät vain teknologisesti kehittyneitä rikkaita maita. Konferenssin valmisteluprosessin edetessä onkin Säilän mukaan tärkeä selvittää, mitä tarkoitetaan vihreällä, matalahiilisellä talouskasvulla ja huomioitava erityisesti kehitysmaiden tarpeet ja huolenaiheet. Kehitysmaiden ei ole pakko uhrata luonnontaloudellista kestävyttään vaurastuakseen. Tähän ne tarvitsevat kehittyneiden maiden osaamista ja tukea.

Säilä painotti, että vihreä talous edesauttaa kehitysmaiden talouskasvua. Kehitysmaita on autettava loikkaamaan suoraan sellaiselle kasvu-uralle, joka ei tuhoa maan ja kansalaisten elinehtoja. Tämä tapahtuu mm. rahoituksen avulla. Tukea on ohjattava vihreän talouden kannalta vaikuttavimmille sektoreille, kuten energiaan, kuljetuksiin, maatalouteen, jätehuoltoon, maankäyttöön ja hiilen sidontaan. Matalahiiliset kehityssuunnitelmat on integroitava kehitysmaiden kansallisiin kehityssuunnitelmiin ja toimiin, näihin kuuluvat esimerkiksi ilmastopoliittisten edellyttämät kansalliset hillintä- ja sopeutumissuunnitelmat. Suomi on aktiivisesti Japanin ja Korean kanssa ajanut OECD:n kehitysapukomiteassa selvityksen tekoa siitä, kuinka kehitysyhteistyön keinoin voitaisiin tukea vihreää kasvua. Selvityksen tuloksia on odotettavissa syksyllä.

Säilä totesi lopuksi, että ympäristöliiketoiminta on maailmanlaajuisesti yksi nopeimmin kasvavia yritysalamien aloja. Ympäristöteknologinen osaaminen on Suomessa korkealla tasolla, mutta se täytyy pystyä muuntamaan vienniksi ja maahan tuleviksi investoinneiksi. Mitä paremmin tässä

onnistutaan, sitä enemmän voidaan Suomeen luoda vihreitä työpaikkoja. Tässä työssä ovat keskeisiä tekijöitä Sitran Cleantech-brändi ja sen alaiset klusterit, kuten äskettäin toimintansa aloittanut Finnish Water Forum. Parhaillaan ollaan esimerkiksi luomassa erityistä Cleantech Kiina-strategiaa, jota työstävät UM, TEM, Tekes, Finpro sekä Lahden tiede- ja yritysalueen alainen Finnish Environmental Cluster in China.

4. Growth in Transition Initiative in Austria

Itävallan ympäristö-, maa- ja metsätalous sekä vesiasioista vastaavan ministeriön EU-yksikön päällikkö **Elisabeth Freytag** kertoi maansa "Growth in Transition" (Talous Murroksessa) –aloitteesta, jonka tarkoituksena on lisätä poliittisten päättäjien ja sidosryhmien tietämystä talouskasvun ja kestävä kehityksen välisestä yhteydestä sekä käynnistää viranomaisten ja sidosryhmien välinen vuoropuhelu siitä, kuinka muutosprosessi saadaan ohjattua kohti kestävyttä. Tavoitteena on myös osallistua meneillään oleviin EU:n ja kansainvälisiin prosesseihin ja tiedottaa niistä itävaltalaiselle yleisölle.

Hankkeeseen osallistuu yhteistyökumppaneita eri sektoreilta, mm. muita Itävallan ministeriöitä (liittokanslerinvirasto sekä työ-, valtiovarain-, tiede- ja talousministeriöt), Itävallan kauppakamari ja tuotannonalojen liitto, kansallinen pankki, kaksi Itävallan alueviranomaista, kansalaisjärjestöjä, yksi kansainvälinen yritys (REWE Group) ja Rooman klubi. Aloite käynnistettiin vuonna 2008, jonka jälkeen on järjestetty neljä seminaaria, kirjan julkistamistilaisuus ja kansainvälinen konferenssi, joihin osallistui poliittisia päättäjiä, tutkijoita, asiantuntijoita ja useiden sidosryhmien edustajia. Näissä tilaisuuksissa koottiin ideoita ja ehdotuksia siitä, minkälainen kasvu on kestävä ympäristön, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta. Mm. tammikuussa järjestetyn konferenssin yhteydessä määriteltiin kymmenen pääaihetta, joiden kautta talouden murrosta tulisi tarkastella: 1) raha ja rahoitusjärjestelmä, 2) kasvu ja resurssien käyttö, 3) sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja köyhyys, 4) kestävyteen tähtäävä makrotalous, 5) elämänlaatu ja vaurauden mittarit, 6) työ ja kestävä kehitys, 7) alueelliset näkökohdat, 8) ohjaus- ja hallintajärjestelmät, 9) kestävä tuotanto ja kulutus sekä 10) yritysten kestävä johtaminen.

Growth in Transition -aloitteen yhteydessä koottiin laadullisen kasvun mahdollisuuksia pohtiva teos "[What kind of growth is sustainable?](#)". Kirjassa todetaan, että talouskasvu luo perustan työpaikkojen säilymiselle, kansainväliselle kilpailukyvyille ja valtion riittäville verotuloille. Samalla tarvitaan kuitenkin kestävä kehityksen periaatteiden mukaista laadullista kasvua. Kirjassa ehdotetun vaihtoehdoisen kasvumallin olisi oltava kestävä kehityksen mukainen, mikä tarkoittaa sitä, että ihmisten hyvinvointia lisäävät yksityiset ja julkiset palvelut olisi suunniteltava niin, etteivät ne vähennä henkeä kohti laskettua luontopääomaa. Laadullisen kasvun keskipisteenä ja tavoitteena olisi oltava elämänlaadun ja ihmisten subjektiivisen elämänasenteen parantaminen. Kirjassa peräänkuulutetaan myös muutoksia yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja kulutusjohtoisen kasvun logiikkaan.

Freytag toi lopuksi esille asioita, jotka ovat olleet edesauttamassa hankkeen menestystä. Näitä ovat mm. hyvän elämän kannalta keskeisten kysymysten esiin nostaminen, dialogin kytkeminen laajempaan kansainväliseen viitekehikseen, toisten mielipiteiden kuunteleminen ja arvostaminen, sidosryhmien roolin korostaminen, inspirointi suostuttelun sijaan, luottamuksen rakentaminen sekä positiivisten vaihtoehtojen esiintuominen.

5. Kysymyksiä, keskustelua

Jouni Korhonen Teollisen ekologian seurasta tiedusteli, näkeekö Freytag talouskriisin yhteydessä ja vanhojen rakenteiden romahtaessa mahdollisuutta kokonaisen uuden talousjärjestelmän synnyttämiseen. Hän myös arvioi, että Suomen ja Itävallan tapaiset pienet, mutta edistykselliset kansakunnat voisivat toimia kansainvälisen politiikan kestävä kehityksen välittäjinä ja lähettäjinä. Freytag ei pitänyt täysin uutta talousjärjestelmää todennäköisenä, mutta uskoi, että markkinatalouteen tulee väistämättä lisää valvontaa ja sääntöjä, jotta koetun kaltaista kriisiä ei enää

tapahtuisi. Hän piti kestävän kehityksen diplomaattiajatusta mielenkiintoisena, mutta näki, että jokainen maa pelaa omilla vahvuuksillaan ja löytää tätä kautta oman roolinsa kansainvälisessä politiikassa.

Kansanedustaja **Pekka Haavisto** kertoi huomanneensa, että Rion Agenda 21 ei ole enää valtioiden ohjenuorana samalla tavalla kuin aikaisemmin ja kyseli Freytagin näkemystä asiaan. Freytag näki, että elämänlaatu (quality of life) on korvannut tavoitetasolla monessa kohtaan perinteisen kestävän kehityksen. Toisaalta hän uskoi, että ilmastokysymysten voimakas esiintyminen ja eriytyminen kestävän kehityksen agendalla antaa tilaa muille tärkeille ympäristökysymyksille kuten luonnon monimuotoisuuden suojelulle.

Puheenjohtaja **Sinnemäki** tiedusteli, onko aloitteen aikana tullut tilanteita, joissa olisi jouduttu tekemään valintoja kahden eri vaihtoehdon tai etenemistavan välillä. Freytag totesi, että aloitteen keskiössä on sidosryhmädialogi, jonka tarkoituksena on enemmänkin lisätä tietoisuutta teemasta kuin tehdä päätöksiä. Hän kertoi, että tavoitteena oli laatia lista teeseistä, jotka kaikki voisivat hyväksyä, mutta eivät onnistuneet muotoilemaan yhtään viestiä, joka olisi sopinut kaikille. Parhailtaan he työskentelevät poliittisen julistuksen laatimiseksi ja nähtäväksi jää miten siinä onnistutaan.

6. Kestävästä kasvusta hyvinvointia ja elämänlaatua

Valtioneuvoston kanslian kasvutyöryhmän puheenjohtaja, ministeri **Antti Tanskanen** totesi, että kasvu on ymmärretty kulloisenkin tuotantorakenteen paisuttamisena. Kestävässä kasvussa on tärkeää rakennemuutoksen mahdollistaminen. Hänen mukaansa talous itseohjautuu, mutta sitä voidaan myös ohjata. Hän ei kuitenkaan nähnyt mahdollisena, että taloutta voisi ohjata niin, että se lähtee nollakasvun uralle: kenelläkään ei ole siihen valtaa. Erityisen tärkeinä hän piti ns. Sternin raportin johtopäätöksiä: perinteisen talouskasvun kannalta on keskeistä, että ympäristöasiat hoidetaan hyvin. Tanskanen ei näe ristiriitaa perinteisen kasvuajattelun ja ympäristöpolitiikan välillä.

Hän toi esille muutamia näkökulmia ja elementtejä Kasvutyöryhmän väliraportista "Kestävästä kasvusta hyvinvointia ja elämänlaatua. Haasteena on Suomen väestön ikärakenne ja ratkaisuna hän näkee talouskasvun. Keskustelu on pyörinyt pitkälti globalisaation ja innovaatiopolitiikan ympärillä, mutta kansallisesta näkökulmasta olennaista on suomalaisen työn edistäminen. Tanskanen kertoi, että väliraporttiin on hahmoteltu kuusi politiikkakoria: 1) markkinoiden tehokkuus ja toiminta; 2) Tiedon luominen ja hyödyntäminen: tuotetaan vihreää kasvua tietoa lisäämällä; 3) inhimillinen ja sosiaalinen pääoma: miten toimimme yhdessä; 4) tuottavuus ja tehokkuus julkisella sektorilla, jossa työskentelee 600.000 ihmistä ja jossa ei ole markkinoiden ohjausmekanismeja. Julkisten järjestelmien tietojärjestelmät saatava toimimaan edes välttävästi 5) Yritystoiminta: ei ole käsitelty verokysymyksiä jota Hetemäen ryhmä on käsitellyt. Kaikki raportin korit vaikuttavat yritysten toimintaedellytyksiin; 6) julkiset investoinnit, mm. liikenneväylät, liikenne jne.

Raportissa haluttiin kertoa, mistä talouskasvussa on kysymys. Tanskanen uskoo, että pienistä puroista voidaan saada iso virta. Punaisena lankana on tietoyhteiskunta ja siihen liittyvät asiat. Väliraportti on jätetty helmikuussa ja loppuraportti jätetään elokuussa. Työssä pyritään konkreettisesti niin, että raportin toimeenpanoehdotukset johtaisivat myös toimeenpanoon. Esim. EU:n Lissabonin strategian toimeenpanoa heikensi se, että siitä puuttuivat keinot. Sama ongelma on Tanskanen mukaan myös uudessa EU2020-strategiassa. Tanskanen mielestä ympäristöhaasteita ei pitäisi kytkeä taluskriisiin. Hän myös korosti, että älytalous ei paikkaa tietoyhteiskuntaa, koska tietoyhteiskunta on tärkeä asia.

7. Uusi biometsäteollisuus

Johtaja **Hans Sohlström** UPM-Kymmenestä kertoi, että UPM-Kymmenessä ollaan vakuuttuneita siitä, että metsäteollisuudella on loistava tulevaisuus edessään; se vain näyttää erilaiselta kuin olemme tottuneet sen näkemään. Metsäteollisuus käy parhailtaan läpi rakennemuutosta, mutta se on

Sohlströmin mukaan edelleen kilpailukykyinen. Hän totesi, että metsätalous ja metsäteollisuus kuuluvat kiinteästi yhteen: Suomessa on noin 900.000 metsänomistajaa, joilla on 2-3 miljardin euron metsätulot vuosittain. Toisaalta sellu- ja muut metsäteollisuuden tehtaat työllistävät suoraan noin 50.000 ja välillisesti jopa 500.000 henkilöä.

Sohlström kertoi, että 70 prosenttia uusiutuvan energian tuotannosta tulee metsäteollisuudesta. Lisäksi noin 40 prosenttia puusta ohjautuu lopulta energiaksi. Sähkön ja lämmön yhteistuotanto on ollut jo pitkään Suomessa käytössä ja nyt on käynnistetty kehityshankkeita myös biodieselin, bioetanolin ja bioöljyn tuottamiseksi. Myös biomateriaalit ovat innovaatiotyön kärkihankkeita ja Sohlström uskoo, että rakentamisessa on paljon mahdollisuuksia. Rakentamisen lisäksi kehitystyön alla ovat mm. puu- ja puumuovikomposiitit, pakkaukset ja älytarrat, joista osa on jo saatu markkinoille osaksi liiketoimintaa. Biokemikaalien kehittämisessä suurta kiinnostusta ovat herättäneet mahdollisuudet erityisesti elintarvike-, lääke- ja kosmetiikkateollisuuden osalta.

Sohlström uskoo, että metsäteollisuus tuo jatkossakin hyvinvointia Suomeen, jos toimintaympäristö on kilpailukykyinen ja jos uusiin mahdollisuuksiin tartutaan ennakkoluulottomasti. Uusi biometsäteollisuus tukee hänen mukaansa vahvasti kestävästä kehitystä, sillä se perustuu uusiutuvaan kotimaiseen metsään, kierrätettäviin hiiltä sitoviin tuotteisiin ja Suomen metsäklusterin laajaan osaamispääomaan.

8. Ikuinen talouskasvu vai degrowth-talous

Luonto-Liiton pääsihteeri **Leo Stranius** totesi puheenvuorossaan, että valtioiden pitäisi laatia B-suunnitelma siltä varalta, että talous ei enää kasvakaan. Miten siinä tapauksessa toimitaan niin, että ei ajauduta hallitsemattomaan kaaokseen. Hän viittasi EVA:n arvokyselyyn vuodelta 2010 ja totesi, että ihmisten arvot näyttäisivät olevan muuttumassa suhteessa työntekoon ja jatkuvaan taloudelliseen kasvuun. Kyselyn mukaan 82 prosentin mielestä työpaikkojen stressi on polttamassa loppuun, 40 prosenttia olisi valmis tinkimään palkasta mikäli vapaa-aikaa olisi enemmän, ja 76 prosentin mielestä pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä.

Stranius kertoi, että BKT ei korreloi positiivisesti monien sellaisten hyvinvointia kuvaavien indikaattoreiden kanssa, kuten pitkä elinajan odote ja onnellisuus, joita on pidetty taloudellisesti vauraiden maiden ominaisuuksina. Esimerkiksi Happy Planet Indexin (HPI) mukaan, jossa on huomioitu tyytyväisyys, eliniän odote ja valtion ekologinen jalanjälki, Suomi on vasta sijalla 59 kun kärkeä pitävät hiilineutraaliksi pyrkivä Costa Rica, Dominikaaninen tasavalta ja Jamaika. Straniuksen mukaan Suomi voisi ottaa tavoitteekseen päästä myös tällä listalla 10 parhaan joukkoon. Straniuksen mukaan tarvittaisiin tilaa talouden kasvupakolta, sillä on osoitettu, että vaurauden ja onnellisuuden kytkös on vajavainen. Hän myös näki, että kasvu syö ekotehokkuuden hyödyt. Hän toi esille Kanadassa kehitellyt matalan kasvun ja nollakasvun skenaariot, jotka osoittavat, että nollakasvun tilassa kasvihuonekaasupäästöt luonnollisesti pienensivät dramaattisesti, mutta toisin kuin yleensä esitetään, työttömyys ja köyhyys pienensivät yhtä lailla merkittävästi.

Stranius esitti ratkaisuksi uuden makrotalousteorian ja merkityksellisten mittareiden luomista sekä sitä, että talous sovitetaan ympäristön asettamiin rajoihin. Hän myös esitti perustoimeentulon takaamista kaikille sekä toimeliaisuuden lisäämistä myös talousjärjestelmän ulkopuolella. Hän uskoi, että vuonna 2035 degrowth-Suomessa työ on jaettu tasaisemmin, jolloin työttömyyttä on vähemmän ja työpäivät lyhyempiä, julkisia investointeja on enemmän ja ne tuottavat nollapäästöjä keskeisillä sektoreilla ja yhteiskunnan tilaa mitataan BKT:n sijaan GPI:llä tai muilla laaja-alaisilla hyvinvoinnin mittareilla. Stranius kertoi, että degrowth-aiheesta jatketaan kansainvälisessä seminaarissa 24.9. Helsingissä, jossa paikalla ovat kaikki keskeiset tutkijat ja toimijat.

9. Vihreä, kestävä talous

Valtiovarainministeriön valtiosihteeri **Velipekka Nummikoski** ei näe, että kasvulla, ihmisluonnolla tai ihmisen mielikuvituksella on rajoja. Hän piti tuottavuuden kasvua keskeisenä hyvinvoinnin tekijänä ja korosti ekotehokkuuden merkitystä, jolloin voidaan saada vähemmästä enemmän. Hän myös painotti, että BKT:lla ja onnellisuudella on selkeä korrelaatio: mitä suurempi BKT maalla on, sitä onnellisempia ovat sen asukkaat. Nummikosken mukaan taloudellinen kasvu kohentaa myös ympäristön tilaa. Hän viittasi useisiin OECD:n tilastoihin ja totesi, että vaikka BKT on kasvanut, ovat monet ympäristölle haitalliset päästöt laskeneet tai ainakin kytkeytyneet irti talouskasvusta. Myöskään kulutus ei ole kasvanut samassa tahdissa BKT:n kanssa.

Nummikosken mukaan hallitukset voivat olla luomassa vihreää taloutta, mutta markkinat pitää valjastaa mukaan. Tässä esim. vihreällä verotuksella on tärkeä rooli. Hän otti verotuksen ohjaavasta vaikutuksesta esimerkiksi hallituksen käyttöön ottaman uusien autojen CO₂-verotuksen, jolla on ollut selvä vaikutus päästöihin. Hän totesi, että valtioilla on hyvät välineet ohjata kuluttajia vihreiden vaihtoehtojen äärelle, mutta valinta tapahtuu viime kädessä markkinoilla. Hän uskoi, että vihreä teknologia on kasvava liiketoiminta-ala myös Suomessa ja jo nyt esim. energiateknologian vienti on kasvanut merkittävästi. Hänen mielestä vihreä kasvu on yhtä kuin kasvu. Nummikoski ei pitänyt B-suunnitelmaa tarpeellisenä, sillä markkinoilla se toteuttaa tilanteen mukaan itse itsensä.

10. Kysymyksiä, keskustelua

Jouni Korhonen totesi Nummikoskelle, että luonnonrajat ovat olemassa, mikä on pakko huomioida myös taloudessa: viimeisimpien tutkimusten mukaan 60 % ihmisille tärkeistä ihmisille tärkeistä ekosysteemipalveluista on uhanalaisia. Kansliapäällikkö **Hannele Pokka** oli vaikuttunut siitä, miten korkean jalostusasteen tuotteita puusta voidaan tuottaa. Sohlström puhuisi mieluummin älykkäästä kasvusta (intelligent growth). Hän näki, että vihreän talouden ehdoilla haetaan nykypäivänä yhä useammin kilpailukyvyn lisääntymistä.

Riitta Keiski Yliopistojen rehtorien neuvostosta totesi, että talouskriisi on tuonut erityisesti tutkijakunnalle ja nuorille ihmisille mahdollisuuden vaikuttaa ympäristöteknologian kautta talouden kehitykseen. Helppointa muutos on Keiskin näkemyksen mukaan metsäteollisuudelle, mutta tärkeää olisi saada mukaan myös esim. metalliteollisuus, samoin kuin kaikki sektorit ja tutkimuslaitokset Suomessa.

Kansliapäällikkö **Jarmo Vaittinen** MMM:stä kiitti inspiroivista esityksistä. Hän näki pyrkimystä hyvään, vaikka näkemykset keinoista vaihtelevatkin suuresti. Vaittisen mukaan kaksi eri teesiä voidaan kuitenkin johtaa synteeksiksi: yhtäällä halutaan lyhyempiä työpäiviä ja toisaalla vannotaan markkinoiden nimeen, jolloin hyvänä ratkaisuna on esim. etätyö. Vaittinen painotti, että kolmannen sektorin toimijat pitäisi saada mukaan kumppaneiksi, jolloin syntyy uudentyyppisiä markkinoita.

Pekka Aikio Saamelaiskäräjistä painotti, että ilmastonmuutoksessa ei ole kyse vain hiilestä ja tietämys esim. hapen kemiasta on hyvin vähäistä. B-suunnitelmaa hän piti aivan välttämättömänä. Pääministeri Kiviniemen aloitetta uuden kehitysmittarin kehittamisestä hän piti hyvänä.

Stranius kritisoi Nummikosken esittämää graafia ja tulkintaa onnellisuuden ja BKT:n korrelaatiosta. Straniuksen mukaan asteikkoa on venytetty niin, ettei siitä näe, että todellisuudessa tietyn vaurausasteen jälkeen onnellisuus ei enää kasva BKT:n rinnalla. Hän myös kyseenalaisti ikuisen kasvun fetissin ja kaipasi mentaalisen horisontin avaamista. Kun kasvufetissistä luovutaan, voidaan olla avoimempia myös vaihtoehtoisille suunnitelmille.

Korhonen veti yhteen, että laadullisista tavoitteista voidaan olla helposti yhtä mieltä, mutta määrällisiä tavoitteita toimikunnassa olisi vaikea asettaa.

Pääsihteeri Rouhinen, joka toimi loppukokouksen puheenjohtajana ministeri Sinnemäen jouduttua poistumaan, kertoi lyhyesti Sustainable Society Indexistä (SSI), jonka uusin päivitys on parhaillaan työn alla. SSI:n tiimoilta on myös tehty vertailu Suomen ja Hollannin välillä yhteiskuntien kehityksestä 24 kestävästä kehityksen indikaattoreilla vuosina 1975 – 2008 ([Development towards a Sustainable Society](#)). SSI:llä mitattuna Suomi on kestävässä kehityksessä Hollannin edellä, mutta ero on kutistumassa. Suomen kehitys on ollut positiivista erityisesti taloudellisen hyvinvoinnin saralla, kun taas Hollanti on kirinyt parhaiten ympäristöllisen hyvinvoinnin alueilla.

Rouhinen tiedusteli toimikunnan kokouksen osallistujien näkemystä pöydälle jaetun johtopäätöstekstin hyväksymisestä täydennettynä puheenjohtaja Sinnemäen esittämällä hyvinvointimittarin kehitystyötä koskevalla tekstillä. Toimikunta hyväksyi ilman huomautuksia seuraavan johtopäätöstekstin:

Suomen tulee olla eturintamassa vihreän talouden ja puhtaan teknologian sekä kestävien kulutus- ja tuotantotapojen edistäjänä maailmassa. Tarvitaan strategioita, aloitteita ja toimenpiteitä, joilla talouden kehitys voidaan turvata kestävästä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Kestävästä kehityksen toimikunta suosittaa, että vihreän talouden teema ja tavoitteet vähähiilisestä, resurssitehokkaasta ja elämänlaatua lisäävästä yhteiskunnasta sisällytetään ministeriöiden tulevaisuusselontekoihin ja seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Toimikunta tukee pääministeri Mari Kiviniemen uuden hallituksen tavoitetta laajemman kehitysindikaattorin käyttöön ottamiseksi bruttokansantuotteen rinnalle lähi vuosina.

Todettiin, että kukin toimikunnan ministeriöedustaja huolehtii, että ehdotus huomioidaan tulevaisuusselontekotyössä ja ministeriöiden esityksissä tulevan hallitusohjelman sisältöelementeiksi.

Rouhinen kertoi lopuksi tiedoksi, että toimikunta järjestää tulevana syksynä tai talvena laajemman sidosryhmäseminaarin, jossa valmistaudutaan vuoden 2012 Rion kestävästä kehityksen konferenssiin ja erityisesti haetaan kansallisia näkemyksiä konferenssin pääteemoihin: vihreään talouteen ja kestävästä kehityksen institutionaaliseen rakenteeseen.

11. Muut asiat

Muita asioita ei ollut

12. Kokouksen päättäminen

Pääsihteeri Rouhinen päätti kokouksen. Syksyn kokousajoista ilmoitetaan vielä kesän aikana.